

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

Брой 10 (533) година XLI

19 декември 2023 година

Биолог първокурсник е новият носител на ректорската стипендия „Студент на годината“

На стр. 3

Новите декански ръководства

На стр. 2

Първият пловдивски
Фестивал на науката

На стр. 6

Започна Сезон 3 от Start-up Academy

На стр. 15

Студентът на годината Пламен Йордов (в средата на първия ред) заедно със свои колеги по време на занятия

Стр. 5

„Здравейте, драги зрители на „ТВ ПУ“!
Пловдивският университет представи първата самостоятелна
образователна телевизия в България

❄ ❄ ❄
На всички студенти,
преподаватели и служители
от Пловдивския университет
пожелаваме весела Коледа
и щастлива Нова година!

Редакцията

В Броя ще прочетете още:

- ▶ Студенти от ФИСН са лауреати на международна олимпиада по счетоводство
- ▶ Ние, някогашните студенти. Спомени за проф. Петър Динеков
- ▶ „Маскари са до един!...“
Политическо въображаемо и карикатура в България (началото на XX век)

В седем факултета на Пловдивския университет бяха избрани нови декански ръководства

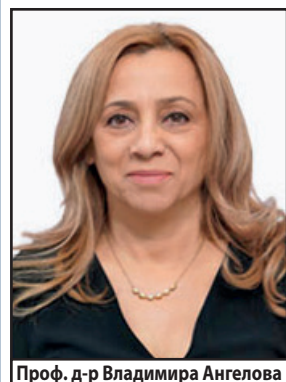
Приключиха изборите за ръководни органи на седем от деветте факултета на Пловдивския университет. Трима от деканите са новоизбрани, а четирима ще продължат да ръководят факултетите си за втори мандат. Представяме накратко деканите на факултетите в ПУ „Паисий Хилендарски“ и членовете на деканските ръководства.

За втори мандат начело на **Факултета по математика и информатика** е преизбран **проф. д-р Ангел Голев**. Той е завършил висшето си образование във ФМИ при ПУ „Паисий Хилендарски“, където от есента на 1989 г. досега е преподавател по информатика. През 2011 г. защитава докторската си дисертация по информатика, през 2012 г. придобива академичната длъжност доцент, а от октомври 2018 г. е професор в ПУ. Преди да бъде избран за първи път за декан през 2019 г., проф. Голев е заместник-декан на факултета. Научните му интереси са в областта на алгоритмите, приложението им в обучението и в математиката.

Проф. д-р Ангел Голев

Заместник-декани: проф. д-р Тодорка Терзиева, доц. д-р Добринка Милушева-Бойкина, доц. д-р Николай Павлов, доц. д-р Марта Теофилова, доц. д-р Владимир Вълканов.

Проф. д-р Владимир Ангелова

Проф. д-р Владимир Ангелова също бе преизбрана за втори мандат за декан на **Педагогическия факултет**. Нейните научни интереси са в областта на методиката на обучението по математика в началния етап на средното училище. През 2006 г. защитава дисертация, през 2014 г. придобива академичната длъжност доцент, а през 2019 г. – професор. Била е ръководител на катедра „Начална училищна педагогика“, директор на център за електронно обучение, води 10 лекционни курса в бакалавърската и магистърската степен в Педагогическия факултет. Автор е на повече от 40 книги и на над 50 статии, публикувани в специализирани научни издания в страната и чужбина.

Заместник-декани: доц. д-р Хилда Терлемезян, доц. д-р Ека-терина Чернева, проф. д-р Кирилка Тагарева, проф. д-р Даниела Маркова.

Научен секретар: гл. ас. д-р Теодора Бахчеванова.

Доц. д-р Даниела Дончева беше преизбрана за декан на **Юридическия факултет**. След като завършва висшето си образование в ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски“ през 1997 г., започва работа във факултета, а от 2006 г. практикува и като адвокат към Пловдивската адвокатска колегия. Има специализация по наказателно право от Юридическия факултет на Университета „Йоханес Кеплер“ в гр. Линц – Австрия, както и в Georgetown University и Columbia University в САЩ. През 2010 г. защитава докторска дисертация в Института за държавата и правото при БАН. През 2016 г. е хабилитирана на акаде-

Доц. д-р Даниела Дончева

мичната длъжност доцент по наказателно право в ЮФ на ПУ.

Заместник-декан: доц. д-р Ангел Шопов.

Научен секретар: гл. ас. д-р Димитър Топузов.

Втори мандат като декан на **Филологическия факултет** започва и **доц. д.ф.н. Константин Куцаров**. Почти целият му съзнателен живот е свързан със съдбата на Пловдивския университет. В него той завършва магистърска степен по българска филология, след това е докторант към катедра „Български език“ и защитава докторска степен по филология. От 2012 г. е доцент, а от 2019 г. – доктор на филологическите науки. През 2019 г. е избран за първи път за декан на ФФ. Преди това е бил заместник-декан по учебната дейност, в момента е и ръководител на катедра „Български език“.

Доц. д.ф.н. Константин Куцаров

Заместник-декани: доц. д-р Димитър Кръстев, доц. д-р Ани Кемалова, доц. д-р Красимира Чакърова.

Научен секретар: гл. ас. д-р Милена Кацарска.

Проф. д-р Велизар Гочев

За декан на **Биологическия факултет** беше избран **проф. д-р Велизар Гочев**. Той е магистър по биотехнология и доктор по научната специалност „Технология на биологично активните вещества“ (вкл. ензими, хормони и белтъци). През 2010 г. се хабилитира като доцент, а през 2016 – като професор по микробни биотехнологии. Заемал е различни управленски позиции: ръководител на катедра „Биохимия и микробиология“, заместник-декан на БФ, заместник-директор на Филиал „Любен Каравелов“ – Кърджали, председател на Контролния съвет на ПУ „Паисий Хилендарски“. Автор е на 4 учебника, 120 научни публикации, от тях 80 са в списания, индексирани в базите данни Scopus и Web of science, и имат над 1000 цитирания. Участвал е в 20 научни проекта, на 6 от които е бил ръководител.

Заместник-декани: проф. д-р Теодора Стайкова, проф. д-р Веселин Баев.

Проф. д-р Илиян Иванов бе избран единодушно за декан на **Химическия факултет**. Той завършва през 1990 г. специалността „Химия“ в Пловдивския университет, където започва академичната му кариера през същата година. През 2003 г. защитава докторска дисертация, през 2007 г. е избран за доцент, а от 2016 г. е професор. Автор е на повече от 80 научни публикации в специализирани научни списания по органичен синтез с над 400 цитирания. Ръководител е на поредица успешни национални и университетски научноизследователски проекти. Проф. Иванов притежава дългогодишен административен опит като ръководител на катедра, декан и директор на филиал.

Заместник-декан: доц. д-р Пламен Ангелов.

Проф. д-р Илиян Иванов

Първокурсник е четвъртият носител на ректорската стипендия „Студент на годината на Пловдивския университет“

През 2020 година за първи път в историята на пловдивската алма матер бе учредена и връчена ректорската стипендия „Студент на годината на ПУ „Паисий Хилендарски“. Стипендията е лично дарение на проф. д-р Румен Младенов в размер на една ректорска заплата. Тя се връчва на изявен студент бакалавър след прецизен подбор на направените номинации от компетентно жури.

В навечерието на студентския празник 8 декември комисия начело с доц. д-р Мария Стоянова – председател на Общото събрание на Пловдивския университет, определи четвъртият носител на наградата – Пламен Йордов, студент от специалността „Микробиология и вирусология“ на Биологическия факултет. Стипендията за първи път се връчва на първокурсник, а мотивът е, че в краткия период на следването си той има редица обществени изяви и е проявил креативно мислене. Решението на комисията е продиктувано също така от изключителния интерес (100% присъствие на лекции и упражнения) от страна на новоприетия випуск студенти както към учебния процес, така и към перспективите за съчетаването му с научноизследователска и проектна дейност. То е израз на разбирането на университетското ръководство и личната подкрепа на ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ проф. д-р Румен Младенов за

Пламен Йордов

насърчаване на научните търсения на начинаещи студенти.

Пламен Йордов е завършил средното си образование в Спортното училище „Васил Левски“ в града под тепетата. В Пловдивския университет кандидатства в специалностите „Микробиология и вирусология“, „Английска филология“, „Психология“. Още в първите дни на занятията разбира, че с посочената без колебание като първо желание „Микробиология и вирусология“ е направил най-точния избор. Лабораторните упражнения се превръщат в негова страст и отключват интересни изследователски полета в областта на науката.

Пожелаваме на Пламен Йордов още много успехи!

Дали през окуляра на микроскопа младите биолози виждат и своя път в науката?

➔ От стр. 2

В седем факултета...

Доц. д-р Маргарита Русева оглави **Факултета по икономически и социални науки**, в който е завършила бакалавърска и магистърска степен. Тя е част от академичната общност на Пловдивския университет от 2008 г. Научните ѝ интереси са свързани с приложението на аналитични методи в бизнес изследванията, статистико-демографските методи за анализ на динамични редове и макроикономическия анализ. Автор и съавтор е на повече от 40 публикации в национални и чуждестранни издания, взела е участие в 19 научноизследователски проекта, от които 4 международни. Полезен административен опит придобива през периода, в който е част

Доц. д-р Маргарита Русева

от ръководството на ФИСН – първо като научен секретар, а след това – и като заместник-декан.

Заместник-декани: доц. д-р Йорданка Любецка, проф. д-р Станимир Кабаиванов.

Научни секретари: доц. д-р Веселина Жекова, доц. д-р Добринка Стоянова.

В два от факултетите избори не се проведоха, тъй като имат действащи декански ръководства.

Доц. д-р Силвия Стоянова-Петрова оглави **Физико-техноло-**

Доц. д-р Силвия Стоянова-Петрова

гичния факултет през юли тази година. Научната ѝ дейност е в сферата на e-Learning, проектно

базирано обучение, обучение с мобилни устройства (m-Learning). Защитила е докторска дисертация по научната специалност „Автоматизация на области от нематериалната сфера (просвета, наука)“. Тя е член на Съюза на учените и Съюза на физиците в България. Автор е на учебници и учебни помагала, както и на десетки научни публикации. Участник е в множество международни проекти.

Заместник-декани: проф. д-р Желязка Райкова, доц. д-р Елисавета Мареева, доц. д-р Слави Любомиров.

Научен секретар: доц. д-р Иван Бодуров.

Доц. д-р Стойка Пенкова е начело на **Философско-историческия факултет** от 2021 г. Целият ѝ образователен и научен път преминава в ПУ „Паисий Хилендарски“. През 2001 г. придобива магистърска степен по социология, а през 2009 г. – образователната и научна степен доктор по научната специалност „Социология“. От 2008 г. е главен асистент в катедра „Социология“, а през 2013 г. заема академичната длъжност доцент. Последователно е ръководител на катедра и заместник-декан на ФИФ. Доц. Пенкова има над 90 публикации (монографии, студии, статии, доклади) и е участвала в над 25 международни и национални проекта в областта на неравенствата, социалното страдание и уязвимостта, социоанализата и социалната експертиза.

Заместник-декани: доц. д-р Валентин Аспарухов, доц. д-р Меглена Златкова.

Пожелаваме им много успехи!

Доц. д-р Стойка Пенкова

Пловдивският университет представи първата самостоятелна образователна телевизия в България

Можем ли вече да чуем обръщението: „Здравейте, драги зрители на „ТВ ПУ“! Очевидно да, макар това да изглежда по-различно от общоприетата ни представа.

Първата самостоятелна телевизия на висше училище в България бе представена на 14.12.2023 година в една от залите на хотел „SPS“ в присъствието на министъра на образованието и науката проф. д-р Галин Цоков, ректора на Пловдивския университет проф. д-р Румен Младенов, Владимир Темелков – заместник-кмет на община Пловдив с ресор „Образование, бизнес развитие и европейски политики“, заместник-ректорите проф. д-р Теменужка Йовчева и проф. д-р Невена Милева, декани на факултети, преподаватели и гости.

Много гости уважиха старта на телевизията на Пловдивския университет

„Ръководството на университета желае да направи ПУ „Паисий Хилендарски“ бранд, който успешно да се продава и чрез собствената си медия“, заяви заместник-ректорът по проектната дейност проф. д-р Невена Милева, чиято е идеята за създаване на „ТВ ПУ“. В презентацията си в началото на срещата тя показва една многостранна проекция на възможностите и ползите от това начинание както за членовете на академичната общност на университета, така и в по-широка перспектива – на национално и международно равнище.

Проф. д-р Невена Милева

Амбицията на „ТВ ПУ“ не е да се конкурира с другите телевизии, а да създава образователни ресурси – това заяви ръководителят на проекта проф. д-р Александър Илиев. И добави, че в нея няма да присъстват три неща: реклами, лоши новини и предавания с ниска естетическа стойност.

Ще запазим академичния дух на нашите предавания, подчерта още проф. Илиев. Според него идеята може да се доразвива в посока към разширяване на обучението на студентите от специалността „Актьорство за драматичен театър“ за придобиване на допълнителна квалификация, в рамките на която да получават знания и умения в сферата на телевизията: говорители, актьори от дублажа, сценаристи на предавания, асистент-режисьори, скриптери, организатори на продукция; въвеждане на нови практически дисциплини в учебния план, които да осъществяват нужната квалификация в условията на реално ТВ студио и действаща телевизия „ТВ ПУ“; добавяне на този

Проф. д-р Александър Илиев

Проектът за създаване на „ТВ ПУ“ се финансира от Европейския съюз – NextGenerationEU, чрез Националния план за възстановяване и устойчивост, Програмата за ускоряване на икономическото възстановяване и трансформация чрез наука и иновации, Стълб 2 – „Създаване на мрежа от изследователски висши училища в България“, в изпълнение на договор BG-RRP-2.004-0001-C01.

допълнителен квалификационен профил при предстоящата акредитация на специалността.

„Приветствам всичко, което се случва в моя университет“, заяви министърът на образованието и науката проф. д-р Галин Цоков, след като изгледа 20-минутен филм, представящ идеите на екипа на проекта за телевизията на Пловдивския университет и за предаванията в нея. В изграждането на университетската медия министърът видя възможност за връзка между висшето и средното образование и изрази надежда, че с развитието на проекта в бъдеще ще се даде един съвременен поглед на различните области на науката в една обща система – наука, образование и социални взаимодействия.

Проф. д-р Галин Цоков

Човекът телевизия Симеон Идакиев счита, че ТВ ПУ вече е конкуренция на другите телевизии у нас

Сред знаковите гости, уважили събитието, беше известният журналист Симеон Идакиев – дългогодишен водещ на емблематичното предаване „Атлас“. Ето какво заяви той: „Горещо адмирам това, което правите! Надявам се, че вашата телевизия ще стане конкурент на обществените. Пожелавам успех от цялото си сърце и с огромно удоволствие ще помогна това да се случи“.

„ТВ ПУ“ е интернет базирана, за да бъде „в джоба на всеки“, т.е. достъпна от всяко мобилно устройство. На този етап медията ще реализира 270 предавания, по 30 във всяка от 9-те рубрики: Събития, Интервюта, Уроци, Екология, Наука, Продукция, Проекти, Кандидат-студенти и Анкети. В тях ще се популяризират образователни програми и научни постижения, културни и развлекателни събития, за да се ангажира цялата академична общност и най-вече студентите. Разбира се, с времето тези рубрики ще се разширяват и обогатяват с нови идеи, с нови хора, надяваме се един ден да има и специално оборудвано студио за правене на телевизионни програми. Първите 12 предавания вече са качени и могат да се видят в Youtube: TV PU.

Тъй че да си кажем: „Здравейте, драги зрители на „ТВ ПУ“! Приятно гледане!“

Първи пловдивски Фестивал на науката

Градът ни беше домакин на едно от най-значимите научнопопулярни събития на Фондация „Красива наука“

Първият пловдивски Фестивал на науката се проведе от 23 до 26 ноември 2023 г. в новооткрития изследователски комплекс на Центъра по растителна и системна биология и биотехнология (ЦРСББ).

Фестивалът на науката в България стартира през 2011 г. в София по инициатива на българския клон на Британския съвет, сдружение „Форум Демокрит“ и под патронажа на Министерството на образованието и науката. През 2022 г. за целите на фестивала е създадена Фондация „Красива наука“. През същата година форматът на фестивала за първи път излиза от столицата и се провежда с голям успех и във Варна. През тази година домакин на своеобразния празник на науката за първи път беше нашият град. Целта на организаторите е този фестивал да стане ежегодно събитие в София, Пловдив и Варна, а може би и в други градове в страната.

Опашка от желаещи да се включат в двубоя „Ученици срещу професори“

Фестивалът на науката е събитие, предназначено да срещне широката общественост с т. нар. STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics – Наука, Технология, Инженерство, Математика). Той цели да представи на неспециализираната аудитория теми, свързани с науката и технологиите под формата на дискусии, демонстрации, забавни формати, интерактивни работилници, интердисциплинарни взаимодействия между наука и изкуство, както и много други иновативни методи за комуникация на науката с широката публика. В рамките на 4 дни (винаги четвъртък – неделя) се провеждат голям брой събития за деца, ученици, семейства и възрастни 18+ без горна граница. По време на фестивала се излагат щандове на различни научни, технологични и образователни организации, които представят работата си на гостите в по-свободен формат, без да са ограничени от нарочни събития.

Основна цел на фестивала е популяризиране на постиженията на фундаменталните и приложните науки и техните инженерни и технологични приложения, както и подобряване на връзката между науката, бизнеса и обществото. Една от целите е по-добра разпознаваемост на учените в България и по света и повишаване на признанието на техния труд. Организаторите работят активно за изграждане на ранна научна грамотност, развитие на критическо мислене и противодействие срещу разпространението на фалшиви новини.

Екипът включва експерти, стартирали обученията по комуникация на науката в България от 2004 г. насам. Те са ерудирани учени и университетски преподаватели, умеещи да представят научните знания пред различни възрастови групи по разбираем, атрактивен и забавен начин. Голяма част от тях са млади хора, финалисти в конкурса „Лаборатория за слава“. Пловдивският университет може да се гордее с десетина финалисти в конкурса „Лаборатория за слава“, някои от които активно се включват в Софийския фестивал на науката, а сега подкрепиха с участието си и първото от този тип събития в града на тепетата. Ежегодно специални гости на фестивала са световноизвестни учени и комуникатори на науката.

Първото издание на фестивала в Пловдив беше организирано

от Фондация „Красива наука“ в партньорство с МОН, община Пловдив, Центъра по растителна системна биология и биотехнология и с подкрепата на академични, институционални, международни, корпоративни и медийни партньори. Участието на представители на Пловдивския университет беше силно и впечатляващо.

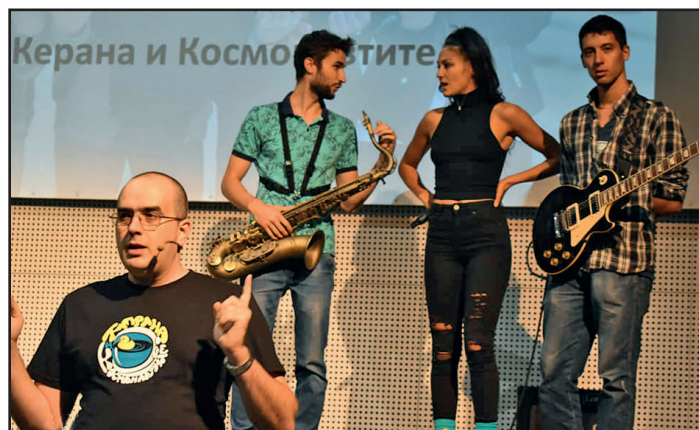
Фестивалът беше открит с музика, но не просто с музика. Очарованието на музикалната група „Керана и космонавтите“ привлече вниманието на десетки ученици.

Керана доби популярност след участието си в телевизионните предавания „Гласът на България“ и „Като две капки вода“, а групата „Керана и космонавтите“ са носители на наградата за най-добра група на БГ радио за 2023 г. Връзката между музика и физика направи физикът Стефан Николов от Физико-технологичния факултет на Пловдивския университет. Той показва на ученици от 1. до 4. клас как музикалната хармония се

подчинява на физичните закони и как физиката може да обясни красивото и грозното, нежното и тревожното в музикалните звуци. Керана и Стефан изграждат своята връзка между музика и физика още от ученическите години на момичето, когато Стефан е един от учителите ѝ по физика в клуб „Квант“. Активната дейност на този клуб под ръководството на учителя Васил Базелков за привличане на млади хора към науката и технологиите наскоро доведе до създаване на едноименна фондация.

Едно от най-атрактивните събития на фестивала безспорно бе традиционната рубрика „Разбий професора“. Деца от 1. до 4. клас задават своите въпроси на университетски преподаватели от различни научни области. На Първия пловдивски фестивал на науката на горещите столове седнаха четирима преподаватели от Пловдивския университет: двама от Физико-технологичния факултет – доц. Тодорка Димитрова (физик) и доц. Стоил Иванов (математик), доц. Маргарита Панайотова от Биологическия факултет и доц. Пламен Ангелов от Химическия факултет. Залата беше

Стефан Николов и „Керана и космонавтите“

препълнена с ученици, учители и родители. Гора от вдигнати ръце и нетърпеливи викове на ученици, които искаха да зададат своите въпроси, изпълваха пространството. Въпросите бяха най-разнообразни. Децата искаха да разберат защо водата е прозрачна, защо морската вода е солена, точна наука ли е математиката, безкраен ли е космосът, можем ли да минаваме през пространствено-времени портали, защо огладняваме, кое е първото – кокошката или яйцето. Тези и още много други въпроси вълнуваха малчуганите. Онези от тях, които зададоха най-трудните и интересни въпроси, получиха награди. Други, които не успяха да получат отговори

Студенти от Факултета по икономически и социални науки са лауреати на международна олимпиада по счетоводство

Исторически успех постигнаха студентите от Факултета по икономически и социални науки към Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ на VI международна олимпиада по счетоводство. В периода 15 ноември – 10 декември 2023 г. 24 студенти от специалностите „Счетоводство“, „Финанси“ и „Икономика и бизнес“ с научен ръководител доц. д-р Йорданка Любецка се включиха в международното състезание.

В надпреварата участваха над 500 студенти от цял свят, като само 50 от тях, показали най-висок резултат, се класираха за последния етап. Радостно е, че шестима от тези петдесет студенти бяха от България, и то от Факултета по икономически и социални науки към Пловдивския университет. След оспорван и безапелационен финал отборът ни зае призовото място и се увенча с титлата „ЛАУРЕАТ“.

Отборът победител в олимпиадата

➔ От стр. 6

Първи пловдивски Фестивал...

поради ограниченото време, имаха възможност да зададат въпросите си писмено и да получат отговорите, след като приключи фестивалът. По-нетърпеливите обаче преследваха университетските преподаватели по коридора, продължавайки да питат настоятелно. Беше удоволствие да се разговаря с тях и да задоволим любопитството им.

„В началото бяха четири уравнения“ – това беше ключовата презентация на фестивала за ученици от гимназиалните класове, представена от доц. Тодорка Димитрова. Не, тук не става въпрос за библиейското начало на света, нито за Големия взрив, както някой може да предположи. Само в четири уравнения преди 150 години английският физик Джеймс Кларк Максвел успява да обедини електричните и магнитните явления в една единна електромагнитна теория. Това са сложни диференциални уравнения, които обобщават експериментално открити физически закони. Гениалността на теорията на Максвел се състои в установяване на връзката между тях, подходящата математическа формулировка и идеята за въвеждане на т.нар. ток на отместване. Първото уравнение обобщава закона на Гаус за електричното поле и показва, че то се създава от електрични заряди. Това твърдение съвсем не е тривиално. От него следва, че електростатичното поле е централно силово поле с отворени силови линии, започващи от положителни и завършващи в отрицателни заряди. Второто уравнение обобщава закона на Гаус за постоянното магнитно поле и води до заключението, че няма магнитни заряди. Постоянното магнитно поле се създава от движещи се електрични заряди (постоянни електрични токове) и има затворени силови линии, без начало и без край. Третото уравнение обобщава закона на Фарадей за електромагнитната индукция и показва връзката между електричните и магнитните явления – промяната на магнитното поле води до възникване на вихрово електрично поле със затворени силови линии. Четвъртото уравнение придава завършеност на теорията на Максвел. Идеята за въвеждане на понятието „ток на отместване“ позволява да се изясни произходът на вихровото магнитно поле – то може да се породят както от електрически токове на проводимост, така и от всяко изменение на електричното поле. Именно последните две уравнения на Максвел водят до хипотезата за генериране на електромагнитни вълни. По-късно се изяснява, че и светлината е електромагнитна вълна, и това води до великото обединение на електричните, магнитните и оптичните явления.

И какво общо има това с началото? Четирите уравнения на Максвел поставят едно ново начало – това на научно-техническия прогрес, на ерата на новите технологии, която очертава облика на нашето съвремие.

В духа на научнопопулярния стил на фестивала, доц. Димитрова представи уравненията на Максвел без формули, посредством изграждане на понятия, дефиниции, причинно-следствени връз-

ки и обобщения, подкрепени с примери от експерименталната физика и многобройни практи-

чески приложения. За постигане на яснота и нагледност на описаните физични феномени помогна големият брой демонстрационни експерименти, представени на живо от демонстратора Георги Танковски с ценното съдействие на бившия демонстратор Георги Иванов.

Най-активният участник във фестивала беше Стефан Николов. Освен презентацията за откриващото събитие той беше подготвил още три. В „За какво ми е тази тригонометрия“ той обясни на учениците от гимназиалния курс защо и как е добре да учат математика (и физика) дори когато на пръв поглед нямат полза от тях. В „Лесно ли се обясняват лесните експерименти“ представи част от съвместната си работа с проф. Драгия Иванов по изследване на опити по физика, които се правят лесно, но при обясняването им се откриват неочаквани дълбочини. „От местопроизшествието“

беше базирана на опита му от работата по съдебни експертизи от пътнотранспортни произшествия и съдържаха практически насоки как да се движим по-безопасно по пътищата. Освен презентациите Стефан Николов беше приготвил и две „работилници“, всяка от които се проведе по два пъти. В „Домашна лаборатория по физика“ той показва на учениците как може да правят опити по физика с материали от ежедневието, а в „Как да си изберем крушка“ насочи възрастните как да се ориентират във все по-сложния свят на високотехнологичното осветление.

В зоната с щандовете беше представен и Физико-технологичният факултет (ФТФ) на Пловдивския университет. Под ръководството на заместник-декана проф. Желязка

Част от „главните виновници“ за събитието

Райкова преподаватели и студенти посрещаша гостите на фестивала с редица забавни експерименти по физика и им предоставяха информация за обучението по традиционно представените и новите специалности на ФТФ.

Първият пловдивски Фестивал на науката се превърна в празник за участниците и посетителите. Той донесе голямо удовлетворение на основните организатори – Любов Костова, дългогодишен директор на Британския съвет в България и глобален мениджър от Страна на Британския съвет на Famelab, и Ивайло Славов – председател на Фондация „Красива наука“.

Учениците останаха очаровани и завладени от красотата на науката, от възможността да надникнат в тайните на природните феномени и да разберат как работят новите технологии, от възможността да получат отговор на много вълнуващи въпроси.

А участниците във фестивала вече имат нови идеи и вдъхновения и нетърпеливо мечтаят за втория пловдивски Фестивал на науката.

Доц. д-р Тодорка ДИМИТРОВА
д-р Стефан НИКОЛОВ
Физико-технологичен факултет

„Маскари са до един!...“

Политическо въображаемо и карикатура в България (началото на XX век)

Проф. д-р Добринка ПАРУШЕВА

Още през 80-те години на XX век Корнелиус Касториадис формулира идеята за социалното въображаемо (*social imaginary*). Двадесетина години по-късно в своята книга *Modern Social Imaginaries* Чарлз Тейлър настоява, че е необходимо да се използват идеята и понятието за въображаемото и в изследването на политическата култура.

Преди няколко години, през 2019 г., Крейг Браун и Паула Дийл развиват рамка за теоретично разсъждение и емпирични изследвания на политическото въображаемо (*political imaginary*), като под политическо въображаемо те разбират – и аз приемам и заемам тази дефиниция – колективен конструкт, който организира въображението и символността на политическото, като съответно организира и процеса, създаващ политическото.

Разбирано по този начин, политическото въображаемо очевидно може да бъде мислено като набор от образи. Днес бих искала да потърся отговор на въпроса как се проявява политическото въображаемо в полето на карикатурата в България в началото на XX век. Защото по мое мнение именно тогава образите, конструиращи българското политическо въображаемо, се свързват все по-отчетливо с доминиращи изображения като негова материализация. Карикатурата определено е изображение, т.е. нещо материално. Именно като визуална материализация на вече създадени или създаващи се в момента образи карикатурата разкрива големи възможности за изследване на връзката между идеално и материално, между въображаемо и изобразено.

Политическата карикатура е може би най-подходяща за изследването на ментални образи и утвърдили се представи и нагласи. Защото, от една страна, тя е по-скоро визуален социален коментар, отколкото отражение на действителността, а от друга страна, този визуален коментар не може да бъде смятан за субективен, защото връзката между автора и гледащия (читателя) е двустранна: както първият трябва да познава опита и стереотипите на публиката, за да бъде разбрана карикатурата му, така вторият трябва да е наясно с асоциациите, внушавани от автора на карикатурата.

Началото на XX век е времето, когато се утвърждават ясно конструирани образи на най-известните политици. Едва ли е неочаквано, че карикатуристите имат своите фаворити, сред които отчетливо се откроява българският държавен глава. Фердинанд обикновено е осмиван заради любовта си към всичко луксозно, заради склонността си към празненства, заради пътуванията из Европа, които прави доста по-често, отколкото се смята за приемливо за един държавен глава. Във връзка с последното през 1905 г. „Българан“ публикува на заглавната си страница карикатурен образ на княза (с неговия голям нос), стоящ пред карта: „София?... А да, ходил съм там...“ („Българан“, 1905, бр. 45, с. 1). Интересите на държавата действително често отстъпват пред личните слабости и

На 7 декември 2023 година в Заседателната зала на Ректората д-р Добринка Парушева от Философско-историческия факултет изнесе по случай избирането ѝ за професор публична лекция (публикуваме я със съкращения) на тема „Маскари са до един!...“ Политическо въображаемо и карикатура в България (началото на XX век)“.

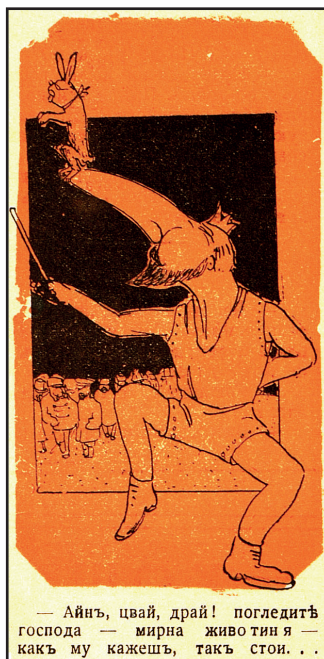

предпочитания на Фердинанд, но съм склонна да споделя мнението на Ясен Бориславов, че да се търси непременно някакъв антимонархически патос в тези творби, би било пресилено, тъй като в по-голямата част от случаите смехът е насочен към личността на Фердинанд, а не към институцията на монархията.

Почти всички активни политици са окарикутурявани, но сред най-честите „обитатели“ на страниците на хумористичните издания, поне до Първата световна война, са Михаил Такев и Иван Ев. Гешов. Такев, един от лидерите на Демократическата партия, попада често на мушката на българските карикатуристи главно поради своята политическа „гъвкавост“ и желание за публични изяви. Като илюстрация ще посоча една карикатура на Чудомир: „И в тези дни на умъртвялост и затишие, на политическия хоризонт се появи отново величествената фигура на Михаил Такев и озари пространствата...“ („Барабан“, 1911, бр. 144, с. 1).

Често карикатурните коментари относно Такев засягат злоупотреби, свързани с него. Отново в прочита на Чудомир, например: „Господин Такев похлупи с един цилиндър аферите в министерството на вътрешните работи и замина за странство, като остави прокурора да си вади очите“ („Барабан“, 1910, бр. 86, с. 8). Този политик е изобразяван с любимия си цилиндър в голяма част от карикатурите. Нещо повече, в последния случай цилиндърът на практика замества политика в карикатурата, т.е. той несъмнено е символ, представляващ личността на Такев, и този символ е разбираем както за карикатуристите, така и за тяхната публика.

Иван Евстратиев Гешов също често попада във фокуса на вниманието, особено по времето, когато е министър-председател (1911 – 1913). Карикатуристите понякога го изобразяват като заек (или заедно със заек), за да се подчертае неговата нерешителност, граничеща със страхливост. Често нерешителността на Гешов се съчетава със склонността му да се нагажда към желани-

ята на Фердинанд, която също е коментирана от българските карикатуристи. Например заекът (Гешов) тук се крепи върху дългия нос на Фердинанд, който казва: „Айн, цвай, драй... Погледите господа – мирна животина – как му кажеш, так стои...“ („Барабан“, 1911, бр. 144, с. 8). Тук освен послушанието на Гешов чрез вмъкнатите думи с руско звучене се осмива и добре известното на съвременниците му русофилство.

Университетската библиотека беше класирана на второ място в конкурса на базата данни EBSCO

Славена ШУМАРОВА-ЗАПРЯНОВА

В края на 2022 г. със средства от бюджета на Студентския съвет Университетската библиотека направи абонамент за колекцията *Academic Search Complete* на мултидисциплинарната база данни EBSCO. Абонаментът беше посрещнат с голям интерес от преподаватели, докторанти и студенти на Пловдивския университет, като до края на октомври 2023 г. бяха регистрирани около 2400 търсения, изтеглени бяха 2013 пълнотекстови документа и 261 абстракт.

В резултат на това нашата библиотека бе класирана на второ място в Нацио-

налният конкурс, организиран от EBSCO Information Services и Агенция ПУЛСАР, за най-голям брой ползвани пълнотекстови материали от колекциите „Humanities Source Ultimate“ и „eBooks University Press Subscription Collection“. Наградите, които имаха материален характер, бяха връчени от Драган Николич, регионален мениджър продажби за Югоизточна Европа на EBSCO Information Services, и Даниела Станишева от Агенция ПУЛСАР на 23.11.2023 г. в София по време на националната среща на Българския информационен консорциум.

Славена Шумарова-Запрянова и Драган Николич по време на връчването на наградите

➔ От стр. 8

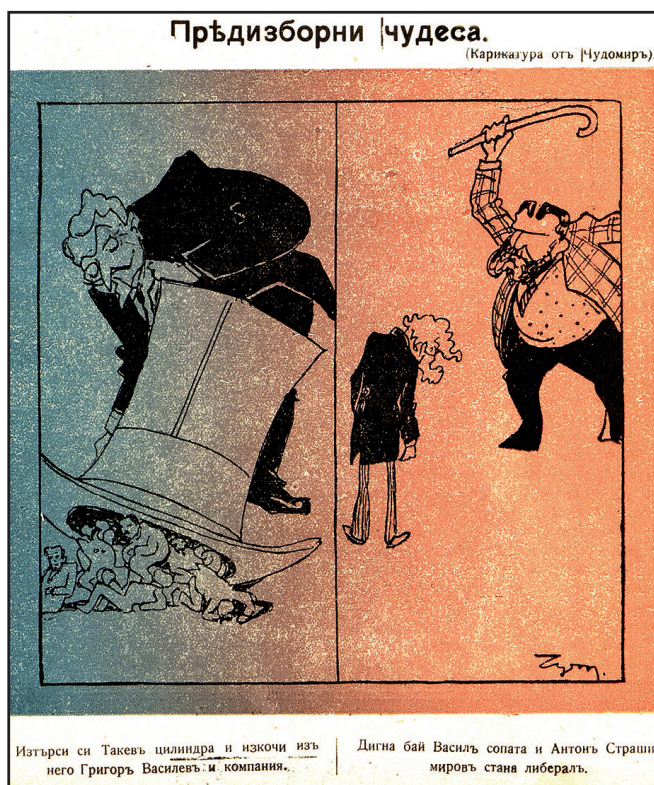
Под моливите на карикатуристите попадат „политическите риби, клъвнали червея на управление-то“ (по думи на Ал. Божинов), и те присъстват на страниците на хумористичните вестници със своите лични и политически слабости. В много по-голяма степен обаче, поне по мое мнение, политическото въображаемо е видимо в образите на самата политика в по-общ смисъл, а не на нейните конкретни представители, политиците, макар че понякога е доста трудно да се отделят тези два аспекта.

Употребата на народа в качеството му на избирател и данъкоплатец е една от посоките, в които най-често вървят карикатурните коментари. Много любопитен е един комикс, състоящ се от пет карикатури – „Съня на българския народ“ от Петър Паспалев („Българан“, 1908, бр. 125, с. 5). В този случай се сблъскваме с образа на народа като животно, което е малтретирано. Този образ на народа жертва, на насилването и използвано население е един от установените образи в българската карикатурна практика и той оформя важен аспект от разбирането на българите за политическото, а именно за отношенията между управляващи и управлявани.

Много важно за конструирането на политическото въображаемо е и наблюдаването и коментирано от карикатуристите съотношение между различните власти в България. Доминанцията на монарха и negliжирането на законодателната власт както от него, така и от страна на съставените по негов „дизайн“ правителства много често са обект на критика от страна на карикатуристите. Така „Finita la comedia“ на Чудомир показва току-що променената от ВНС през 1911 г. конституция като млада жена, завързана за една от колоните на Народното събрание и пазена от двама стражари, и отдалечаващия се от нея Фердинанд, който казва: „Така, аз не позволявам, както старите български царе – жени да управляват царството ми!“ („Барабан“ 1911, бр. 127, с. 1).

През второто, военно, десетилетие на XX век фокусът на внимание на карикатуристите е върху противниците във войната. Това е време, когато карикатуристите заемат страната на правителствата си и поставят своите моливи в услуга на военновременната пропаганда. Ако нещо остава сравнително постоянно и преди, и по

„Маскари са до един!...“

Изгърси си Такевѣ цилиндъра и изкочи изъ него Григорѣ Василевѣ и компания.

Дигна бай Василѣ сопата и Антонѣ Страши-мировѣ стана либералѣ.

време на войните, това е образът на домашния политик и домашната политика. Българското политическо въображаемо, въпреки че се обогатява и с ново съдържание, в действителност по-скоро се допълва и доразвива на основата на вече конструираното. Така например Чудомир отново ни показва образа на Михаил Такев с неговия цилиндър, от който политикът вади нови политически формирования като фокусник („Барабан“, 1914, бр. 227, с. 1). Тази карикатура – „Прѣдизборни чудеса“, се състои от две половини, като втората пък ни представя Васил Радославов с неговия бастун. Образът на Радославов, придружен от превърналия се в негов символ атрибут бастун (понякога резбован), се появява още в началото на XX век, но в навечерието и по време на Първата световна война бастунът – често назоваван „сопа“ или „сопата“, както в случая, вече се налага като задължителен за образа на премиера.

Начинът, по който политиката е разбираана от съвременниците, е от изключително значение, когато става дума за възприема-

нето на политическата карикатура. Аз разглеждам политическото въображаемо като един вид подмножество на политическа култура или по-скоро като нейна „качествена“ съставка. Според данните за участие на населението в избори в България в началото на XX век право на глас имат между 21 и 25% от населението в България, но едва около половината го упражняват и в резултат гласувалите на избори са между 9 и 16% от цялото население. Едно от разпространените сред съвременниците мнения за причините за подобно поведение е в липсата на политическо възпитание в народа, дарен със самоуправление: „един народ... без политическа отхрана“, по думите на Стоян Михайловски.

Въпреки липсата на политическа „отхрана“ българите от началото на XX век (а и не само тогава) живо се интересуват от политика. Този интерес обаче е само на битово ниво и най-често става дума за критикуване на всичко, а не за познавателно отношение към политиката. Точно това всекидневно реактивно отношение е отразено от Алеко Константинов толкова сполучливо, когато Бай Ганьо дискутира политиката и политиците по следния начин: „И едните, и другите са маскари!... Маскари са до един!...“.

Социално-емоционалното обучение в квалификацията на учителите бе темата на национален педагогически форум

Националната конференция „Социално-емоционално обучение в квалификацията на учителите“ се проведе от 26 до 28 ноември 2023 година в два формата – присъствено в грандхотел „Пловдив“ и онлайн, с участието на учители, експерти от регионалните управления по образование в страната, представители на НПО и презентатори.

Форумът, който бе в рамките на Националната програма „Квалификация“ – 2023 година, бе организиран от Министерството на образованието и науката и от Департамента за квалификация и професионално развитие на педагогическите специалисти (ДКПРПС) към Пловдивския университет с подкрепата на Синдиката на българските учители и Асоциацията на департаментите за квалификация на учители в България. В организационния процес се включиха активно студенти от клуб „Приобщаващо образование“ и клуб „Лидерство в образованието“ към Педагогическия факултет, както и служителите от Университетския център за кариерно развитие на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Иновативната конференция се проведе под патронажа на министъра на образованието проф. д-р Галин Цоков и ректора на Пловдивския университет проф. д-р Румен Младенов. Официални гости бяха Грета Ганчева – ръководител на Дирекция „Приобщаващо образование“ към МОН, държавни и главни експерти от МОН, Иванка Киркова – началник на РУО в Пловдив, проф. д-р Теменужка Йовчева – заместник-ректор на ПУ, проф. д-р Владимира Ангелова – декан на Педагогическия факултет към ПУ, представители на фондация „Лъчезар Цоцорков“, университетски преподаватели, студенти и докторанти.

Проф. Галин Цоков насочи фокуса към мултидимензионалните роли на учителя в реалностите на концепцията *Образование 5.0.*, която все повече се ориентира към личностното развитие и персонализираното обучение. Проф. Цоков изведе някои акценти, свързани с уменията на учителите, от които зависи подготовката на успешни хора за утрешния ден; към обученията на учителите за работа с „дигитална раница“ и към прилагане на компетентностен подход в STEM среда в нов проект, по който се очаква да бъдат обучени 38 000 учители.

Проф. д-р Румен Младенов

Ректорът на Пловдивския университет проф. д-р Румен Младенов очерта траекториите на социално-емоционалното обучение в квалификацията и кариерното развитие на учители, както и значимостта на трансфера на социални и емоционални компетентности от училищната среда в реалния живот. Проф. Младенов отбеляза, че социално-емоционалното обучение в квалификацията на учители е нова визия (а и реформа) на образователната ни система в контекста за справяне с предизвикателствата на

и от Полина Фетфова – директор на отдел „Квалификация и кариерно развитие“ към Дирекция „Политики за стратегическо развитие, квалификация и кариерно развитие“ към МОН. Програмата на конференцията включваше три панела, майсторски клас и работен форум за експерти от РУО в страната.

В първия панел – „Социално-емоционално образование, квалификация на учители и предизвикателствата на Метавселената“, модератор беше председателят на Синдиката на българските учители д.ик.н. Янка Takeва, която постави акцент върху потенциала, професионализма и адаптивността на българския учител за справяне

с новите реалности на образованието в условията на Метавселената и развитието ѝ до 2030 година, а основен презентатор – проф. д.п.н. Дора Левтерова-Гаджалова. Участие в първия панел взеха още проф. д.п.н. Сийка Чавдарова-Костова – председател на Постоянната комисия по педагогически науки и социални дейности към НАОА; проф. д-р Димитър Веселинов – директор на Департамента за информация и усъвършенстване на учители към СУ „Св. Климент Охридски“; доц. д-р Владислав Господинов – СУ „Св. Климент Охридски“; Димитър Асенов – директор на Националния център за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти; Мария Янкова – УНИЦЕФ България.

Вторият панел – „Социално-емоционално образование, кризисни събития и кризисен подход в квалификацията на учители“, беше moderиран от доц. д-р Юрий Янакиев, ръководител катедра „Педагогика и психология“ към ДКПРПС на ПУ „Паисий Хилендарски“, който очерта проблеми и предложи за дискусия решения за справяне със стреса и бърнаута при учители при различни кризисни събития. Във втория панел се включиха също Наталия Михалевска и Нели Колева, които са съответно началник на кабинета и съветник на министъра на образованието и науката; Румян Русев – Балкански форум по сигурността; гл. ас. д-р Вера Тодорова – ДИПКУ към Тракийския университет; Ясен Танев – председател на Българската асоциация за развитие на бизнес софтуер (член на БСК); ас. Костадин Баков – катедра „Национална сигурност“ към ПУ; гл. ас. д-р Калоян Дамянов – катедра „Специална педагогика“ към СУ.

Третият панел – „Интегриране на дигитални технологии в квалификацията на учители (компетентностен и STEM подход, дигитална раница)“ беше moderиран от проф. д-р Ивайло Старибратов, ДКПРПС на ПУ „Паисий Хилендарски“, който насочи вниманието към предизвикателствата на цифровизацията на образование-

Проф. д.п.н. Дора Левтерова-Гаджалова

Д.ик.н. Янка Takeва

Доц. д-р Юрий Янакиев

Химици от Пловдивския университет гостуваха на ученици от Математическата гимназия в Стара Загора

Доц. д-р Петя МАРИНОВА, гл. ас. д-р Олга ТЕНЕВА

Преподаватели и студенти от Химическия факултет гостуваха на 24.11.2023 г. на ученици от Профилираната природоматематическа гимназия „Гео Милев“ – гр. Стара Загора. Визитата беше по покана на г-жа Петя Вълкова, която е била класен ръководител на настоящите първокурсници от специалността „Медицинска химия“ Иво Славов и Благовеста Бонева. Двамата студенти и доц. д-р Петя Маринова проведоха един нестандартен час по предмета „Химия и опазване на околната среда“, като направиха няколко интригуващи химични експеримента пред ученици от XI и XII клас, които трябваше и да решават интересни и занимателни игрословици, ребуси и кръстословици. Преди това гл. ас. д-р Олга Тенева представи специалностите, по които се обучават студентите в Химическия факултет.

Първият експеримент бе изпълнен от Иво Славов, който направи качествено доказване на Fe^{+3} в хранителни продукти, като

Студентът Иво Славов прави демонстрации пред учениците

Социално-емоционалното...

➔ От стр. 10

то. Основната презентация беше представена онлайн от проф. д-р Румяна Пейчева-Форсайт – главен редактор на списание „Педагогика“. Участие в панела взеха доц. д-р Красимира Димитрова – директор на ДКПРПС към БУ „Проф. д-р Асен Златаров“; проф. д-р Желязка Райкова – ДКПРПС към ПУ „Паисий Хилендарски“; проф. д-р Галя Кожухарова – ДИПКУ към Тракийския университет; проф. д-р Румяна Папанчева – декан на Факултета по обществени науки към БУ „Проф. д-р Асен Златаров“.

Майсторският клас „Социално-емоционално образование в квалификацията на учители за наставничество“, насочен към учители и експерти от РУО в страната, бе проведен от Фондация „Заедно в час“.

Работният форум „Социално-емоционално образование и оказване на методическа подкрепа на новоназначени учители и наставници“ беше адресиран към експерти, представители на РУО от страната.

По време на националната конференция също така бяха представени иновативни проекти и иновативни курсове за квалификация на педагогическите специалисти, а нейната официална част приключи с връчване на удостоверения на учителите, взели участие в майсторския клас.

Проф. д-р Ивайло Старибратов

Гостите разказват за университета

тиквено семе, сусам, овесени ядки и леща, с реакция, водеща до получаване на т. нар. берлинско синило и червен на цвят железен тритиоцианат.

Двамата с Благовеста Бонева демонстрираха опити, свързани с темата за химичното равновесие: „Лимонада – оранжада“ (от областта на неорганичната химия) и „Синя бутилка“ (органична химия). Учениците и от двата класа отговориха правилно на всички въпроси, свързани с тази част от химията, за което бяха възнаградени със символични поощрителни награди, като епруветки и Периодични системи.

В една от игрословиците се получи ключовата дума индикатор, която бе въвеждаща за следващия експеримент, демонстриран от студентите – „Химическа дъга“. Този опит бе осъществен с любезното съдействие на гл. ас. д-р Й. Стремски от катедра „Органична химия“, който предостави всичко необходимо за изпълнението му.

При опитите „Златен дъжд“ и „Рисуване без бои“ заедно със студентите импровизирахме на място, модифицирайки първия експеримент с разваряването на утайката, като използвахме хелатиращия реагент ЕДТА и демонстрирахме приложението, което има в медицината за извеждането от организма на натрупаните в излишък токсични оловни йони. Голяма част от учениците имаха възможност самостоятелно да се включат в провеждането на част от експериментите, както и да напишат молекулното, пълното йонно и съкратеното йонно уравнение на тази реакция, с което се справиха изключително грамотно и върно.

Направен бе и експериментът „Химически хамелеон“, свързан с окислително-редукционните реакции на Mn(VII) йона, както и коктейлите „Блъди Мери“ и „Синята лагуна“, водещи до получаването на стабилните хелатни комплекси на Ni(II) и Cu(II) . Всички се пренесохме в светлината на слънчевото и незабравимо лято и заедно си помечтахме.

Тук е мястото да отбележим своето възхищение от химичната лаборатория, в която се проведоха демонстрациите. Да благодарим и да изкажем своя респект и адмирации за отношението на г-жа П. Вълкова към учениците, за годините, посветени на обучението на младите химици експериментатори. Защото основата, върху която можем да градим и да надграждаме с такива знаещи и можещи студенти като И. Славов и Б. Бонева, е изключително ценна за нас.

Срещата започна с мотото, че всичко, което ни заобикаля, е химия, включително и любовта между двама души, и завърши с апел учениците да имат нестихващ стремеж към усъвършенстване, да не спират да се вдъхновяват и да творят, черпейки знания и умения от своите учители.

Доц. д-р П. Маринова, гл. ас. д-р О. Тенева и г-жа П. Вълкова изказват най-сърдечна благодарност на ръководствата на Химическия факултет и на ППМГ „Гео Милев“ за съдействието при провеждането на срещата между двете образователни институции и не на последно място – на студентите Иво Славов и Благовеста Бонева за перфектната организация на това мероприятие.

НИЕ, НЯКОГАШНИТЕ СТУДЕНТИ

Спомени за проф. Петър Динеков

Проф. д.ф.н. Маргарита МЛАДЕНОВА

Ние, някогашните студенти, се запознавахме с проф. Петър Динеков на лекциите му по старобългарска литература, които слушахме в голям поток, образуван от специалностите „Българска филология“ и „Славянска филология“. Голямата аудитория 148 в централното крило на Софийския университет едва ни побираше и който искаше да седне напред, за да чува по-добре, бързаше още в началото на предишното междучасие да заеме по-предно място. Когато, още съвсем „зелени“ и неориентирани, се питахме един друг кой е преподавателят, по-информираните отговаряха: „Той е автор на всичките ни учебници по литература за гимназията, не сте ли обръщали внимание на имената на авторите?“. Така беше, можеше да се провери в учебниците, които още пазехме за всеки случай, ако сме пропуснали нещо, да си го припомним. Аз имам един още по-ранен спомен, може да се каже – от задочна среща, който е останал в съзнанието ми от последните години на гимназията. По някакъв повод професорът беше поканен да говори по телевизията, мисля, че имаше някаква литературна годишнина, която се отбелязваше навсякъде, и той беше човекът, който информираше масовия зрител за това по-подробно под формата на интервю. Поразителна беше разликата между него и всички останали лица, които се появяваха на малкия екран. Излъчването на неподражаем финес, което беше много силно „на живо“, се усещаше и по медията. Изключително премерените думи, без излишна екстравагантност, но и без нито една шаблонна фраза, произнесени с артистичната интонация на човек, свикнал да говори пред хора, бяха завладяващи. Помня, че прекъснах всичко останало и седнах пред телевизора, за да го чуя, а после си помислих, че човек трябва цял живот да се стреми към съвършенство, за да се научи да говори така. Може би в този момент е кристализирало желанието ми да уча филология и да се науча да говоря, ако не като него, то поне някак в този стил.

Проф. Петър Динеков

Така беше и на лекциите в университета. Завладяващата изисканост в речта и в цялото му поведение ни респектираха и привличаха безкрайно. Никога няма да забравя лекцията за сбирките от ръкописи на атонските манастири. Залата беше затъмнена и професорът прожектираше диапозитиви – външния облик на сградите и доколкото му е било позволено да заснеме, част от вътрешността и някои книги. За нашата преобладаващо дамска аудитория беше ясно, че никога няма да можем да ги видим в действителност, но професорът се беше погрижил и ни обогати с това знание. Помня шеговитите му забележки към мъжката част от нашите състуденти – да се ориентират своевременно, защото ръкописите са много, а жени на Атон не се допускат. Все пак трябва някой да опише цялото това културно богатство. „Ние сме толкова малко мъже, почти само колегата Красимир Станчев и аз. Останалите са жени. А ние, дори и да останем там до края на живота си, пак няма да се справим с всичко“ – апелираше той.

По онова време имаше нещо като студентски дневници, в които преподавателите се подписваха за това, че отбелязаните студенти са присъствали на лекциите. Беше някаква странна формалност, защото проверката се правеше пак от студенти и никак не беше надеждна. Когато отговорниците на групите му занесоха дневниците след първата ни лекция, той ги изглежда неразбиращо

и зададе с невъзмутим тон краткия въпрос: „Моля?“. Демонстративното му неразбиране що за дисциплинираща мярка е това, пре-крати опитите още в началото. За човек като него, преподавал още през първите години след Втората световна война, когато препълнените аудитории не са били в състояние да поберат жадните за знания младежи, възпрепятствани от войната или прекъснали следването си заради нея, беше неясно защо трябва да се контролира присъствието – който се интересува, той е тук, а останалите няма смисъл да бъдат проверявани. В съзнанието ми е останал разказан ни от него спомен за тези първи години след войната.

Същата тази 148. аудитория, която едва побираше и нас, се препълвала всеки път до такава степен, че имало и правостоящи. На него му направило впечатление едно слабичко момиче, което не искало да рискува да остане на по-задните редове и всеки път си носело сгъваемо столче и сядало най-отпред, почти под катедрата, за да може да си води спокойно записки. Когато се случвало да отсъства, най-отпред на столчето сядало някакво момче, което също така старателно водело подробни записки. По-късно се оказало, че това е бъдещата проф. Розалия Ликова, а момчето, което я замествало, бил съпругът ѝ, който поемал задължението да води записки от лекциите на професора, когато тя бивала възпрепятствана и не можела да присъства. Нима, след като е имал такива студенти можеше да се занимава с проверяване за присъствие на новите калпазани? Но това не означава, че не проявяваше достатъчно внимание и учтивост към студентите си. Когато се случваше да го срещнем случайно на улицата, той отговаряше на нашите леко небрежни и сякаш забързани поздрави, като спираше, сваляше шапка и леко се покланяше, а ние оставахме със запянала уста и с усещането, че този за нашите представи необикновено церемониален поздрав незаслужено ни издига до равнището на човека, който не се поместваше в никакви стереотипни представи от нашето съзнание.

Изключителното сладкодумие и отзивчивост на проф. Динеков често ставаха причина неговите колеги и студенти да го канят да разказва спомени – той беше прекарал целия си живот в университета и беше живата му история, помнеше още професорите от началото на XX век и чрез него сякаш се докосвахме до ранните години на своята алма матер. Във връзка със 100-годишнината на Софийския университет се организираха различни събития, които да ни приближат към Началото. От тях в съзнанието ми е останал спомен за препълнената аула, в която проф. П. Динеков разказва спомени за своите професори, сред които и проф. Любомир Милетич. Тогава сякаш осъзнах как принципната деликатност и високата самовискателност във всичко се предават от поколение на поколение, от учител на ученик, по тънката нишка на личния пример. Проф. Л. Милетич обичал, докато говори на лекции, да поглажда брадата си (тук проф. Динеков разяснява, че по онова време брадата не е била както сега атрибут на студентите и младите асистенти, а е отличавала само старите професори). Веднъж обаче, като направил обичайния жест, проф. Милетич усетил, че под брадата няма вратовръзка – бил забравил да си я сложи на тръгване от къщи, и въпреки че брадата закривала този пропуск във външния му вид, той се извинил пред аудиторията, отишъл до дома си на ул. „Шипка“, сложил си вратовръзката и се върнал да довърши лекцията. Все пак голямо предимство е било, че повечето професори живеели в непосредствена близост до университета и такова кратко прекъсване на лекцията било възможно.

Но освен с непостижимата изисканост и деликатност на поведението проф. П. Динеков ни очароваше и с необозримата широта на познанията и заниманията си – те обхващаха не само всички периоди от разволя на българската литература, особено старобългарската, но и фолклора, и актуалния литературен про-

Възпитаничка на Пловдивския университет бе отличена с първа награда в национален литературен конкурс

Габриела Дамянова, която през тази година се дипломира по специалността „Българска филология“, беше отличена с първа награда за проза в националния литературен конкурс за студентско творчество на името на Георги Черняков. Това е деветото издание на конкурса, организиран от Националния студентски дом – София, Обществото на литературния кабинет „Димчо Дебелянов“ и Съюза на българските писатели, а журито беше в състав: председател – Боян Ангелов, и членове – Анжела Димчева и Тодор Костадинов.

Габриела Дамянова получи наградата за разказа „Страх“. През тази година тя беше отличена с първа награда и в литературния конкурс на вестник „Пловдивски университет“.

Талантливата авторка вече е започнала работа и над първия си роман. Пожелаваме ѝ още много успехи!

„Пловдивски университет“

Наградените автори и членовете на журито

➔ От стр. 12

цес, направо всичко интересно, което се случваше в нашата най-широко разбирана филологическа област. През 70-те и 80-те години фолклорът се радваше на особена популярност сред студентите. Във Факултета по славянски филологии функционираха едновременно два кръжока – по български фолклор и по славянска етнография и фолклор. За нас, кръжочниците, неговите книги бяха основни „буквари“, както ги наричахме тогава, от които започваше запознаването ни с материята. Тъй като нашият кръжок по славянска етнография и фолклор имаше за патрон проф. П. Динеков да ни разкаже спомени – и за нея, и за себе си и своя път на фолклорист. Заседателната зала шумеше, препълнена с кръжочници и техни приятели и съмишленици. Но когато дадох думата на проф. Динеков, залата утихна, без някой специално да се е старал да въвежда ред. Разказът за собствения път в науката беше вълнуващ и остроумен както винаги. Научихме за голямото му увлечение по най-новата българска литература, от която не преставаше да се интересува. Запомнила съм една от оригиналните му метафори: „Литературата е като хубавица – всички тичат след нея, но малцина се женят за нея“. След което ни разказа за своята истинска и дълбока любов към фолклора, чиято външност е по-скромна, но радостта от работата върху него е не по-малка, отколкото при заниманията с литература. Сподели и спомени за проф. Цв. Романска, която познавал още от ученическите ѝ години. Оказа се, че и тя се е увличала по литературата, и то не само като читателка, но и като поетеса. Веднъж му дала няколко свои стихотворения, за да чуе оценката му за своите поетически занимания. А тя била изцяло положителна и той насърчил младата поетеса от ученическата скамейка, което всички добре разбирахме, защото са малко хората, минали през нашия факултет, без да опитат перото си в поезията. Това обаче станало известно на строгия ѝ баща – проф. Стоян Романски – и с литературните ѝ занимания било свършено. Направил забележка не само на нея, но и на самия проф. Динеков, тогава още млад асистент, да не я поощрява в поетическото поприще. Казал му: „Аз я готвя за научна работа, а тя...“ – не помня вече каква е била презрителната дефиниция за писането на стихове, но съм запомнила леко ироничната усмивка на разказвача към строгия баща, който не позволявал на дъщеря си дори като странично занимание да пише стихове – всяко хоби може да отклони човека от трудния път на науката. Чувството за хумор съпровождаше всичките му лекции и други публични изяви. Скоро след завършването си участвах като слушател в националния симпозиум на фолклористите. На заключително-

НИЕ, НЯКОГАШНИТЕ СТУДЕНТИ

то заседание проф. Динеков трябваше да обобщи работата на симпозиума. Когато излезе

зад катедрата, той спомена, че ще говори кратко, но после се увлече по интересната материя и говори точно 45 минути. В един момент си погледна часовника и хладнокръвно се извини на аудиторията, която впрочем нямаше нищо против да го слуша още: „Извинете ме за дългото изказване, колеги. Аз обещах да говоря кратко, но човек, като чете лекции 40 години, започва да не може да се изкаже за по-малко от 45 минути“.

Едва тогава, когато вече бях завършила, научих и други факти за неговата роля в развитието на българската наука – че благодарение на него е създаден Институтът за фолклор, че през 80-те години беше ръководител на Кирило-методиевския научен център, че работеше в тясно сътрудничество с колегите от Института за литература върху големи научни проекти като Кирило-методиевската енциклопедия. И всичко това – с присъщото му човешко благородство, с много симпатия към всичко в живота на неговите сътрудници и подчинени.

Младите жени винаги са се притеснявали от реакцията на началниците си, когато научат, че подчинените им ще имат деца, а това означава отсъствия от работа и грижи, които малко или повече откъсват човека от служебните задължения. В нашите феминизирани среди беше известно, че проф. Динеков е един от малкото директори, които посрещат такива новини с искрена радост и не се страхуват, че младите майки ще са твърде заети с децата си и няма да си гледат работата. И беше прав – неговото лично обаяние беше достатъчно силен стимул да не оставяш работата си, каквито и обстоятелства да ти пречат. Той умееше да поощри всяко постижение с добра дума и да прояви човешко разбиране към дребните грешки.

Веднъж превеждах на един чешки журналист, който искаше да вземе интервю от Йордан Радичков. Срещата беше в тогавашната сграда на Съюза на писателите, където на излизане срещнахме група писатели, току-що приключили някакво заседание, а сред тях беше и проф. Динеков. Представихме го на госта, но докато превеждах, че това е академик Динеков, първо споменах близката ми от неотдавнашното студентство титла професор и преди да успее да добавя, че е редовен член на БАН, всички присъстващи в един глас ме поправиха: „Академик!“. Неговата реакция също беше светкавична: „На някои езици „академик“ означава просто „студент!““. Така е останал завинаги в моето съзнание моят професор – с безкрайните си познания за цялата българска литература и култура и с онова топло отношение към всички около него, което българският народ нарича с най-хубавата дума – човещина.

„Върху раменете на гиганти“ – 60 години Международна организация за медицинска физика

Научен семинар, посветен на Международния ден на медицинската физика (7 ноември), се проведе традиционно и тази година в зала „Компас“ на Пловдивския университет. Това събитие се превърна в своеобразен празник, целящ да повиши осведомеността на обществото за работата на медицинските физици в полза на пациентите.

Организаторите от Физико-технологичния факултет (ФТФ) на ПУ „Паисий Хилендарски“ в партньорство с Българското дружество по биомедицинска физика и инженерство (БДБФИ) и секция „Физика“ на Съюза на учените в България – Пловдив, бяха подготвили разнообразна и интересна програма. Семинарът беше посветен на 60-та годишнината на Международната организация за медицинска физика (IOMP), а темата беше избрана така, че да се подчертае приносът на всички велики умове – гигантите в академичните среди, науката, изследванията и клиничната практика, които исторически са допринесли за развитието на медицинската физика, здравеопазването и укрепването на позицията и ролята на IOMP в глобалната научна и професионална карта. Сред гостите бяха преподаватели от пловдивски и софийски висши учебни заведения, представители на РЗИ – Пловдив, медицински физици, лекари, студенти, учители и ученици.

Поздравителни адреси изпратиха деканът на ФТФ доц. Силвия Стоянова, председателят на СУБ – Пловдив, проф. Владимир Андонов и председателят на БДБФИ проф. Мишел Израел. Младите изпълнители от квартет „Терзийски“ – Исаия, Петра, Тереза, Кристина, внесоха музикален акцент преди началото на работната програма.

Проф. Магдалена Стоева от Катедрата по образна диагностика на Медицинския университет – Пловдив, представи 60-годишната история на IOMP, структурата, целите и перспективите за развитие на тази организация. Проф. Стоева е член на ръководството на IOMP от 2015 г., понастоящем е генерален секретар на Международния съюз за физични и инженерни науки в медицината (IUPESM). Тя е главен редактор на списание *Health and Technology*, публикувано съвместно от Springer Nature и IUPESM в сътрудничество със СЗО, главен редактор на списание *Medical Physics World*, технически редактор на списание *Medical Physics International*. Почетен член е на Международната организация по медицинска физика.

Доц. Тодорка Димитрова от катедра „Физика“ при Физико-технологичния факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“ запозна аудиторията с гигантските стъпки в развитието на медицинската физика. Доц. Димитрова е член на Управителния съвет на БДБФИ и научен секретар на СУБ – Пловдив. От 2015 г. тя ръководи магистърската програма по медицинска радиационна физика и техника към ФТФ, в която се обучават специалисти с успешна реализация в клиничната практика в цялата страна. През 2022 г. подготви документите за вписване на двете нови специалности „Медицински физик“ и „Експерт по медицинска физика“ в Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД-2011).

В презентацията си доц. Димитрова представи първите стъпки за приложение на физиката в медицината – от Леонардо да Винчи, считан за първия медицински физик, до Херман фон Хелмхолц, основател на съвременната неврофизиология. Обърна специално внимание на великите открития в областта на атомната и ядрената физика от края на XIX и началото на XX век, поставили началото на основните направления в съвременната медицинска физика – образна диагностика, нуклеарна медицина и лъчелечение.

Втората половина на XX век бележи качествен скок в развитието на медицинската техника. Тук можем да споменем ултразвуковата диагностична и терапевтична апаратура, компютърната томография, гама-камерата, магнитнорезонансната томография,

позитронно-емисионната томография и други нови физични методи в медицината. Прогресът във физичните методи и техники в медицината безспорно е съпътстван с развитието на електронната и компютърната техника. Благодарение на тях се реконструират и съхраняват 3D и 4D изображения на тъкани и органи, развива се телемедицината. За приноси в областта на медицинската физика

Доц. Тодорка Димитрова открива семинара, който се провежда при голям интерес

досега са присъдени повече от 15 Нобелови награди за физика, химия, медицина и физиология.

През XXI век масово навлизат в употреба хибридните техники, медицинската физика е призната като професия от Международната организация по труда, разработват се нормативни уредби, регламентиращи работата на медицинските физици на международно и национално ниво.

За приложението на нейонизиращите лъчения в медицината говори проф. Мишел Израел от Националния център по обществено здраве и анализи към Министерството на здравеопазването, представител на България в Световната здравна организация в съветническият комитет по проблемите на нейонизиращите лъчения, електромагнитните полета, лазерите и оптичните лъчения.

Нейонизиращите лъчения се използват широко в медицинската практика. Изцяло на тях се основава физиотерапията. Проф. Израел обърна внимание на факта, че в последните години нарастна значително употребата на лазерни, ултразвукови и радиочестотни апаратури в козметичните салони, за чието безопасно приложение обаче все още няма въведена нормативна уредба.

Едни от нашумелите въпроси, които вълнуват обществеността напоследък, са свързани с 5G мрежата. Дали има връзка между високочестотните електромагнитни полета и разпространението на коронавируса? „Електромагнитните полета, откъдето и да се излъчват – радио, телевизия, мобилен оператор, станция, не може да имат никаква връзка с микроорганизмите... При физикомическото замърсяване, което е замърсяването на въздуха, може да се отслаби имунната система на човека, но то не разпространява вирус“, изтъкна проф. Израел. А дали тези полета могат да доведат до развиване на ракови заболявания? Въпрос, на който засега не може да се даде ясен отговор. Тази корелация е трудна за доказване експериментално поради ниските и епизодични дози на облъчване, продължителния период на развитие на заболяването и влиянието на голям брой други стохастични фактори. Безспорно обаче е топлинното действие, водещо до загряване на тъканите и последващите го ефекти върху организма.

За епохалното откритие на „тихия гений“ Ангер и 60-годишнината от създаването на гама камерата говори доц. Петър Триндев. Той е инженер по медицинска електроника, посветил дългогодишната си дейност на нуклеарната медицина. Водещ специалист е в България по нуклеарномедицинска апаратура и по контрол на качеството в своята област и е експерт по нуклеарна медицина на МААЕ в много страни по света. Преподава нуклеарна медицина в магистърската програма по медицинска радиационна физика и техника на ФТФ.

Начало на Сезон 3 от Start-up Academy

Доц. д-р Даниела ПАСТАРМАДЖИЕВА

На 15 ноември 2023 г. беше даден стартът на третия сезон от инициативата „Start-up Academy“, която е под надслов „Устойчиво бизнес развитие“. И този път съорганизатори са Офисът за технологичен трансфер, Студентският съвет и Клубът на мениджъра. Ректорското ръководство, в лицето на проф. д-р Теменужка Йовчева заместник-ректор по научноизследователската дейност, засвидетелства подкрепата си за серията от обучителни събития и Конкурса за най-добър старт-ъп проект на ПУ, чийто финал ще бъде на 9 ноември 2024 г. Виктория Палигорова, председател на Студентския съвет към ПУ, и Снежина Сулева, председател на Клуба на мениджъра, споделиха за съпричастността на студентите към предстоящите събития. Приветствие отправиха и доц. д-р Мина Ангелова и доц. д-р Димитър Деков от Офиса за технологичен трансфер.

Доц. д-р Димитър Деков, доц. д-р Мина Ангелова, Васил Ралчев, проф. д-р Теменужка Йовчева, Снежина Сулева, Виктория Палигорова, Айтен Саатчъ

В рамките на събитието бе и първата лекция от третия сезон. Лекторът Васил Ралчев, основател на „Ина Есеншълс“, не само е изградил успешен бизнес, но също така е включен в престижната класация „30 под 30“ на списание „Форбс“.

Второто събитие на Start-up Academy на тема „Лично предпри-

„Върху раменете на гиганти“...

➔ От стр. 14

С доклади в семинара се включиха и млади медицински физици, наскоро дипломирали се като магистри по медицинска радиационна физика и техника във ФТФ на ПУ. Христо Делев от Отделението по лъчелечение на МБАЛ „Уни Хоспитал“ в Панагюрище говори за историческото развитие и бъдещето на лъчелечението. Андрей Караджов сподели своя опит при въвеждане в експлоатация на дозиметрична апаратура Sun Nuclear за работа с линеен ускорител Varian Halcyon в База 2 на КОЦ – Пловдив.

Думата беше дадена и на най-младите – нашите студенти по медицинска физика. Магистърът Георги Танковски (и физик демонстратор в катедра „Физика“) представи перспективите за развитие на една сравнително нова област в медицинската физика – персонализираната биологична дозиметрия. За живота, дейността и изключителните приноси на Мария Склодовска-Кюри – патрон на Международния ден на медицинската физика – разказа вълнуващо и емоционално първокурсничката Еми Кепчелюва.

Семинартът завърши с оживена дискусия. Директорът на РЗИ – Пловдив, д-р Цвета Иванова сподели впечатленията си от високото ниво на обучение по медицинска физика в ПУ и ролята на семинара за обединяване на общността от медицински физици и лекари за опазване на здравето на пациентите и населението. Учителят по физика д-р Красимир Витларов, носител на наградата „Акад. Матей Матеев“ на Международната фондация „Св. св. Кирил и Методий“, подчерта важността на подобни събития за придобиване на нови знания от учениците и за повишаване на интереса им към природните науки.

Доц. д-р Тодорка ДИМИТРОВА
Физико-технологичен факултет
катедра „Физика“

емачество – първа стъпка към професионалния успех“ се състоя на 30 ноември 2023 г. Лекторът Ангел Ранчински е предприемач и собственик на два бизнес модела и създател на първата академия по неформално лидерство в България. Той сподели за своя път към успешното предприемачество и разкри ключови аспекти за вграждането на иновативност в бизнеса. Водещи на събитието бяха доц. д-р Мина Ангелова и доц. д-р Даниела Пастармаджиева.

Лектор на третото събитие от 3-тия сезон на „Start-up Academy“ бе Боян Москов, собственик на дигиталната агенция InteractiveOrb, креативният мозък зад софтуера за създаване на продажбени фунии – ConvertBuilder, и основател на успешната академия за онлайн маркетинг – Masterclass.bg. На 6 декември 2023 г. той сподели своите ценни познания в областта на дигиталния маркетинг и онлайн бизнеса. Водещи на събитието бяха Снежина Сулева и Айтен Саатчъ.

Клубът на мениджъра участва в множество инициативи

Студентският Клуб на мениджъра отново има важна роля в академичния живот на Пловдивския университет, като с гордост отбелязваме активната си дейност от началото на академичната година. Клубът продължава да вдъхновява и подготвя следващото поколение предприемачи чрез срещите с представители на бизнеса, които обогатяват познанията на студентите, споделяйки своя опит и успехите си.

Втора година подред клубът е съорганизатор на конкурса „Най-добър старт-ъп проект на Пловдивския университет“. За трета година сме съпричастни към „Start-up Academy“, а на 15 ноември беше поставено началото на новия сезон с откриването на новата поредица „Пътят към успеха“. Клубът е активен и в организирането на събития съвместно с Факултета по икономически и социални науки. Форумът „Студентите срещат бизнеса“ предостави възможност на колегите ни да се срещнат с представители на бизнеса в сферата на финансите, маркетинга и туризма, които дадох ценни съвети за кариерното развитие.

През зимната сесия клубът организира среща съвместно с представители на Пощенска банка и студентите от специалностите „Финанси“ и „Счетоводство“, 4. курс, на която бяха представени възможностите за платени стажове и кариерно развитие във финансовата сфера.

В духа на благотворителността Клубът на мениджъра и Студентският съвет обединиха усилията си, организирайки коледен благотворителен базар на 12 и 13 декември. Събраните средства ще бъдат предоставени за подкрепа на каузата по набиране на средства за 20-годишния Милко, който е тежко пострадал след злополука.

Като част от постоянното развитие на клуба имаме удоволствието да представим новото попълнение в екипа – Айтен Саатчъ, студентка в специалността „Мениджмънт на туристическия бизнес“, която ще отговаря за социалните мрежи и разпространението на информацията за предстоящите събития.

Обещаваме да е интересно и през зимния сезон на „Start-up Academy“ – първите събития са на 9 и 17 януари и ще бъдат ориентирани към възможности за кариерно развитие и намиране на работа. Летният сезон също предвещава много интересни изненади. За повече информация може да следите социалните мрежи на клуба.

Снежина СУЛЕВА

Снежина Сулева и Айтен Саатчъ по време на благотворителния коледен базар

Рецепти за коледната и новогодишната трапеза, предложени от Петя и Благовест Петрови

В навечерието сме на едни от най-приказните зимни празници – Бъдни вечер, Рождество Христово и Нова година. Това са дните, през които семейството се събира край елхата, огъня, трапезата в задушевен уют и топлина. Пожелаваме ви здравето, добротата, сплотеността и благополучието да влязат и останат в домовете ви!

А, храната... Тя е любов и наслада. Обичаме да казваме, че Коледа ухае на канела. Предлагаме ви няколко идеи за ястия, които може да използвате.

Погача

Продукти: мая (кубче) на Ракмауа, Yuva или друга – 1 бр.; прясно мляко (около 500 мл); захар – 2 суп. лъж.; готварска сол – 1 суп. лъж.; брашно (отива малко повече от 1 кг, препоръчвам на „София мел“); яйца 1 – 2 бр.; олио (1 – 2 суп. лъж.); за оформяне на питата – масло.

Начин на приготвяне: В купичка се разтваря 3/4 кубче мая с малко хладко прясно мляко или вода, добавя се 1 с. л. захар и 1 – 2 с. л. брашно и се оставя да втаса (шупне) за около 10 мин.

Брашното се пресява 2 – 3 пъти. В дълбока купа се слага около 800 г брашно и се добавят 1 с. л. сол, 1 с. л. захар, които се разбъркват в брашното, 3/4 ч. ч. кисело мляко, 1 – 2 яйца, 1 – 2 с. л. олио.

Маята, след като втаса, се прибавя към останалите продукти. Разбърква се. Прясното мляко или водата (топла) 350 – 400 мл се налива постепенно и се разбърква. Добавя се още брашно и се замесва меко, еластично тесто.

Оставя се за 20 – 30 минути да втаса и после се оформя по начина, който сте си избрали. Използвам тава с диаметър 30 – 32 см. Отново се оставя да втаса (увеличава обема си). Намазва се с жълтък, който е разбит с 1 – 2 с. л. прясно мляко. По желание може да се поръси със сусам или маково семе и се пече без вентилатор на 170 – 180°C около 40 мин. Когато е готова, се вади от тавата топла, покрива се с кърпа и се оставя върху скара да изстине.

Тиквеник

Продукти: кори за баница – 1 пакет; настъргана тиква, сорт „Матилда“, „Цигулка“; настъргани ябълки (3 – 4 бр.); пакет обикновени бисквити, смлени; смлени или натрошени орехови ядки; захар, кристална; пудра захар; канела; олио (за Бъдни вечер) или смес от разтопено масло с олио.

Тази година празничните рецепти са на химичката Петя Петрова и съпруга ѝ Благовест Петров, който е шеф на Техническата работилница на Университета. Разбира се, Петя е шеф готвачът в семейната кухня, тъй че рецептите са предложени от нея, а Благо потвърждава, че са изпитани и вкусни.

Начин на приготвяне: Ползвам тава с диаметър 30 – 32 см, застлана с хартия за печене. Намазвам дъното с мазнина. Отваря се пакетът с корите, разстилат се и на 2 листа кори мажа с четка мазнина и ръся бисквити, 2 с. л. захар, орехи, ябълки и тиква, в която предварително се слага канела. Завива се на руло и се слага в тавата и така до последната кора. Маже се с мазнина и се слага да се пече на 180°C без вентилатор.

Когато се опече, се вади от фурната, напръсква се с хладка водичка и се покрива с кърпа. Когато поизстине, се поръсва с пудра захар.

Коледни пържоли

Продукти: месо по желание: пилешко – бонфиле, свинско – св. врат, телешко, предварително начувано и осолено, около 1 – 2 кг; топено сирене; сол (на вкус); кашкавал; праз лук – 1 стрък (нарязан на ситно); олио; гъби печурки, нарязани на полумесеци – около 400 – 500 г;

За маринатата: мед (1 – 2 суп. лъж.); щипка канела, 1 – 2 щипки мащерка, малко куркума, млян черен пипер или меланж, малко кимион, вино, сока на половин портокал.

Месото предварително се накисва в маринатата за няколко часа.

В глазиран говеч или огнеупорна тенджерка (йена глас) се сипва олио, нареждат се ред пържоли, ред гъби, праз лук, парченца топено сирене, настърган кашкавал. Накрая се долива малко вода.

Пече се около 2 – 2,5 часа. Сервира се с червено вино.

Да ви е вкусно и наздраве!

● Само за 1 секунда в човешкия мозък протичат до 100 000 химични реакции.

● Ърнест Ръдърфорд е първият учен, получил Нобелова награда за химия.

● Среброто има бактерицидни свойства, които помагат за пречистването на водата от вируси и вредни бактерии.

● За 1 минута Слънцето отделя такова количество енергия, което би стигнало на планетата ни за цяла година.

● Най-тежният къс самородна платина тежи над 7 кг.

● Откривателят на антибиотиците е известният химик Александър Флеминг.

● Горещата вода се превръща в лед по-бързо от студената.

● За подсилване на стоманата се използва химичен елемент като ванадий.

● Ако през неон пуснем електрически ток, той ще свети в червено.

● При производството на кибрит се използва не само сяра, но и фосфор.

● Въглеродният диоксид може да се използва за производството на много различни вещества.

Интересни факти за химията

● Най-голямо количество калций се съдържа в млечните продукти.

● Сред хобитата на известния химик Дмитрий Менделеев е било изработването на куфари.

● Любопитно е, че лъжици, съдържащи галий, могат да се топят в гореща вода.

● При рязко огъване химическият елемент индий издава остър звук.

● Цезият се счита за най-активния метал.

● Един от най-огнеупорните метали е волфрамът. Именно от него се правят спиралите в лампите с нажежаема жичка.

Вестник „Пловдивски университет“

ISSN 2815-4592 (print), ISSN 2815-4606 (web)

Главен редактор: Тильо Тилев, тел. 032/261 477

Електронна поща: tiliotilev@uni-plovdiv.bg; vestnik_pu@abv.bg

Коректор: Гергана Иванова. Предпечат: Георги Ташков

Печат: Пловдивско университетско издателство

Адрес на редакцията: Пловдив, ул. „Цар Асен“ № 24